

in homine receptum aut exterius applicatum ac paratum, potentiam agendi proximam una cum gratia excitante constituit.

Ad Conf. R. T. M. Quia gratia sufficiens *per se et in recto* dicit auxilium divinum potens dare et inclinans ad consensum; *per accidens* vero et *in obliquo* tantum negationem consensus connotat, quam voluntas libere ponit. Unde *N. min.* *Disparitas* est: quia enim in hominis potestate est, libere consensum ponere *negationi* contradictorium, simpliciter et antecederet impossibile non est cum gratia pure sufficiente operari, sed tantum consequenter ad suppositam liberam consensus *negationem*: *prædeterminatio physica* autem ad actum salutarem in hominis potestate nullo modo est; nempe non *physice*, quia illa a solo Deo provenit ac dependet; neque *moraliter*, quia nec cooperatio cum gratia sufficiente, nec resistentia, ad quam datur vel negatur *prædeterminatio* actus secundi, penes hominem sine alia præmotione esse potest.

332. *Obj. contr. 3um.* Inter gratiam sufficientem aut efficacem vulgaris hæc est distinctio, 1°. quod sufficiens det posse, efficax autem det velle et operari: 2°. quod illa includat auxilia excitantia, hæc vero adjuvantia seu cooperantia; ergo gratia sufficiens non consistit physice in illo aggregato.

R. D. M. Vulgaris hæc est distinctio sano modo intellecta, et sensu nobis non opposito *C.* quomodocumque intellecta et sensu excludente a gratia sufficiente potestatem ac principia volendi ac operandi *N.* Gratia sufficiens non tantum dat posse, sed etiam *velle et operari* hoc sensu; tum quod, licet in effectu non conferat velle et operari, tamen hæc constituat in potestate ac voluntate operantis; tum quod per se ipsam moveat, et ex intentione Dei detur ad volitionem et operationem salutarem: quia tamen in sensu consequente et ex culpa voluntatis resistentis non sequitur velle ac operari, gratia vero *efficax* dat ita posse, ut simul *infallibiliter* sequatur velle et operari; inde fit, quod gratia sufficiens dicatur unice dare posse, efficax autem præter posse etiam velle et operari.

Similiter quia auxilium *adjuvans* et *cooperans* potest spectari per modum principii vel per modum concursus ac influxus, gratia sufficiens præter auxilia excitantia etiam includit auxilium adjuvans hoc sensu, quatenus ad proximam sufficientiam habendam imprimis requiritur auxilium adjuvans per modum *principii* sumptum intrinsece vel extrinsece adesse; deinde etiam exigitur, idem auxilium adjuvans per modum *influxus* sumptum ex parte Dei, proxime esse paratum et oblatum ita, ut voluntate per gratiam sufficientem se movente et derminente se ad operationem, statim et indivisibiliter absque novo actu intermedio comitetur concursus et influxus gratiæ adjuvantis, physice cooperando ipsam voluntatis determinationem.

Quia tamen auxilium *adjuvans* communius sonat ipsum concursum, quem gratia efficax duntaxat dicit et habet: hinc gratia *sufficiens* usitatior phrasi etiam dicitur includere tantum auxilia non tam excitantia, quam prævenientia, efficax autem adjuvantia et cooperantia.

Inst. Licet ad operandum salutariter requiratur prædefinitio aut etiam prædestinatio, gratia tamen sufficiens neutram includere debet; ergo nec alia necessaria involvere debet.

R. T. A. N. Cons. *Disparitas* est; quia *prædefinitio* et *prædestinatio* non

pertinet ad auxilia necessaria ad operandum, sed ad *modum* duntaxat, quo Deus tanquam auctor gratiæ efficit vel providet alia auxilia; præterea notandum, gratiam sufficientem, etiamsi non procedat ex voluntate Dei *absolute prædefiniendo* actum hominis, debere esse talem, qualem hactenus descripsimus, ut vere ac proxime sufficiens dici queat: cui adde, quod, quoties actus, ad quem datur gratia sufficiens, non est *prædefinitus*, id aliqua ex parte ipsi homini possit attribui.

QUÆRES I. Undenam gratia sufficiens habeat quod sit pure sufficiens, seu inefficax aut carens effectu?

333. R. I. Gratia sufficiens non est de se inefficax.

Prob. Si gratia sufficiens esset de se inefficax; vel intelligendum hoc esset de inefficacia in actu primo, vel de inefficacia in actu secundo: neutro modo intelligi potest; ergo.

Prob. 1^a. p. min. Inefficacia in actu primo idem est, quod insufficientia, sicut efficacia in actu primo idem est ac sufficientia; quia auxilium efficax in actu primo dicitur id, quod de se potens est ad efficiendum actum, etsi reipsa effectus non sequatur: ergo si gratia supponatur sufficiens, non potest de se esse inefficax in actu primo; quia gratiæ sufficientis nomine significatur auxilium de se potens ad efficiendum actum, licet hic de facto non sequatur; unde et a Patribus sæpe vocatur efficax, utique in actu primo.

Prob. 2^a. p. min. Inefficacia in actu secundo consistit solum in eo, quod auxilium actu non operetur; ergo si gratia sufficiens de se esset hoc sensu inefficax, per se ex ipso auxilio proveniret, quod actu non operaretur. Atqui hoc dici nequit; nam gratia, sicut alia omnis causa sufficiens proxima non potest cessare ab operatione actuali, nisi vel propter negatum Dei concursum, vel propter libertatem causæ: sed ex neutro capite dici potest, quod per se ex ipso auxilio proveniret carentia operationis; quia si Deus negat concursum, carentia illa Deo ipsi tribuitur, non autem inefficiæ virtutis proximæ; si autem propter libertatem agere potentis deficiat operatio, cum libertas non conveniat auxilio de se, sed ratione subjecti, in quo est, etiam defectus operationis non convenit illi de se, sed ex subjecto, nempe libera voluntate, ac libertatis abusu.

334. R. II. Inefficacia gratiæ sufficientis nullo modo refundi potest in Deum.

Prob. Deus ex 1. ad Tim. 2. v. 4. omnes homines vult salvos fieri; et ex Ezech. 18. ac 33. non vult mortem peccatoris, sed magis, ut convertatur et vivat. Sed neutra voluntas divina foret seria ac vera, si Deus esset causa et radix inefficiæ, aut daret gratiam de se inefficacem; quia ejusmodi gratia non daret veram ac propriam potentiam ad salutem, vitam et conversionem; Deus autem inefficaciam auxilii sufficientis causans vel procurans fingeret duntaxat se hominis salutem, vitam et conversionem velle ac desiderare; ergo.

Conf. 1. Dogma fidei est, quod Deus neminem deserat, nisi prius ab ipso deseratur; quod quamvis a CONCILIO TRID. Sess. 6. c. 11. enuntietur de justificatis, tamen intelligitur etiam de peccatoribus ac hominibus omnibus, ut

patet ex verbis Aug. serm. 88. de temp. (al. in app. serm. 22. n. 2.), PROSPERI ad objectiones tum Gall. tum Vincent. utrobique art. 7., FULGENTII L. 1. ad Monim. c. 13., ANSELMII L. de Concord. præscient., etc. Sed si gratiæ sufficientis inefficacia foret a Deo, ipse prius hominem desereret, quam deseratur ab eo; ergo.

Conf. 2. Resistere divinæ inspirationi ac divino auxilio sufficienti, illudque reddere inefficax in materia præcepti non fit sine peccato vel aversione hominis a Deo, in materia consilii autem non fit sine defectu quodam et imperfectione positiva; ut patet ex omnibus Scripturæ locis, quibus reprehenduntur, dicuntur inexcusabiles, aut minis ac pœnis terrentur, qui Dei vocationem abjiciunt, et gratiam faciunt carere effectu: sed peccatum et aversio hominis a Deo, aut defectus et imperfectio positiva non potest tribui Deo tanquam auctori, ut est de fide; ergo.

335. R. III. Inefficacia gratiæ sufficientis primo et unice tribuenda est voluntati humanæ.

Prob. Osee 13. 9. *Perditio tua, Israel: tantummodo in me auxilium tuum.* S. Aug. L. 83. QQ. q. 68. n. 3. *Nec illi debent sibi tribuere qui venerunt; quia vocati venerunt: nec illi qui noluerunt venire, debent alteri tribuere, sed tantum sibi: quoniam ut venirent, vocati erant in libera voluntate.* Item L. 2. de pecc. mer. c. 17. CONC. ARAUS. II. can. 23. *Suam voluntatem homines faciunt, non Dei, quando id agunt, quod Deo displicet.* Ex his enim manifeste inefficacia auxilii sufficientis homini adscripta perspicitur.

Conf. Nulla causa creata, v. g. dæmon, cupiditas, suasio hominis vel alia similis cogit, aut necessitat ad resistendum gratiæ sufficienti; Deus etiam nec vult, nec potest necessitatem inferre salvo humano operandi modo. Præterea vero *auxilium sufficiens* de se est potens ad effectum præstandum in iis etiam circumstantiis loci, temporis ac tentationis, in quibus datur; ergo, quod homo resistat gratiæ sufficienti, eamque reddat inefficacem, illi soli tribuendum est, ac unice provenit a libertate voluntatis humanæ.

QUERES II. *An gratia sufficiens debeat aliquando efficere aliquos actus, saltem faciliores, sine gratia efficaci?*

Nota. Inter Jansenii argumenta contra gratiam sufficientem, et hoc numeratur; quod res monstro simillima sit talis gratia, quæ ex una parte dicatur *sufficiens*, ex altera autem, quamvis pene infinitis hominibus data sit, aut detur, nunquam tamen a mundi exordio obtinuerit, aut ad finem mundi usque obtentura sit suum effectum. Thomassinus autem, Cardin. du Plessis, Tournely, alique docent, gratiam sufficientem nonnunquam sine auxilio efficaci producere actus quosdam faciliores, difficiliore autem nunquam sine auxilio de se efficaci efficere, sed in his sufficere duntaxat ad orationem, qua impetretur uberius Dei auxilium præveniens, per quod difficiliora fiant.

336. R. I. Si gratia sufficiens spectetur *præcisive*, potest nonnunquam efficere actum; si *positive*, semper efficit actum; si *negative*, nunquam efficit actum.

Prob. 1^a. p. Gratia *præcisive* sufficiens est gratia prout opposita insufficienti atque efficaci in actu primo: sed talis nonnunquam fit etiam in actu secundo efficaci, seu conjungitur cum effectu; quia juxta celebrem Aug. sententiam L. de Civ. c. 6. eadem gratia in uno homine obtinet suum effectum, non autem in altero, quamvis quoad corpus et animum æqualiter disposito; ergo gratia *præcisive* sufficiens nonnunquam conjungitur cum effectu.

Prob. 2^a. p. Gratia *positive* sufficiens intelligitur esse eadem cum efficaci in actu secundo: sed efficaci in actu secundo debet semper esse conjuncta cum effectu; ergo.

Prob. 3^a. p. Gratia *negative* seu pure sufficiens est, quæ conjuncta est cum carentia effectus, seu reipsa frustratur effectu: sed per se notum est, quod gratia conjuncta cum effectus carentia nunquam efficiat actum; ergo. Inde

Collige. Jansenii admirationem vel æquivocationem ortam esse ex eo, quod crederet gratiam sufficientem a Catholicis assertam, habere *ex se* et antecedenter rationem *pure* sufficientis, quasi nimirum ea ex natura sua habeat, nunquam cum effectu conjungi; quod tamen sicut negatur a Thomistis, aliisque gratiæ de se efficaci assertoribus, sic multo magis nostræ sententiæ non convenit, in qua gratia sufficiens ac efficaci *entitative* est eadem, denominatio autem hæc distincta ipsi gratiæ extrinseca; quarum illa pure sufficientis desumitur ab actuali resistentia liberi arbitrii, hæc efficaci ex eo, quod conferatur sub præsentia aut etiam efficaci intentione consensus. Quid autem hic *monstro* simile est, quod ex supposito, quia homines ab initio mundi usque ad ejus finem sæpe peccaverint ac peccent, atque hinc innumeris Dei gratiis resistunt, omnes illæ gratiæ careant effectu ac *pure sufficientes* maneant? Hoc enim aliud non probat, nisi multitudinem peccatorum, ac rebellium Deo et stultorum infinitum numerum.

337. R. II. Opinio illa *Catholicorum*, præterquam quod supponat falsum de gratia per se efficaci ad difficiliora, non satis distinguit gratiæ conceptum.

Prob. *Imprimis* non distinguit gratiam *remote* ac *proxime* sufficientem; quia respectu faciliores foret proxime sufficiens, respectu difficiliore autem remote tantum sufficeret. *Deinde* nec gratiam sufficientem ab efficaci discernit; quia respectu faciliores foret efficaci et sufficiens, respectu difficiliore nec efficaci, nec vere ac proxime sufficiens. *Denique* nec sensum de gratia satis explicat.

Si enim sensus sit, gratiam vere sufficientem ad effectum completum et principaliter intentum, quantumvis hic non obtineatur, propterea non manere prorsus inefficacem ac inutilem, quia aliquando alios *effectus faciliores*, qui sunt dispositio actus completi, obtinet; conceditur hoc facile ab omnibus, quia gratia pure sufficiens respectu unius termini potest esse *efficax* respectu alterius, qui ad priorem disponit.

Si autem sensus sit, gratiam sufficientem ac efficientem illum effectum facilem, non esse respectu ejusdem gratiam efficaci, negatur ab omnibus; quia quantumvis dissentiant inter se Theologi de gratiæ efficaci constitutivo, in eo tamen conspirant, quod auxilium *efficientes* aliquem effectum probetur hoc ipso a posteriori esse gratia efficaci respectu illius effectus, licet respectu alterius possit esse inefficax et pure sufficiens.

338. *Observe, quod Aug. L. de Nat. et Gr. c. 43. dicat: Non Deus impossibilia jubet: sed jubendo admonet, et facere quod possis, et petere quod non possis. Item quod ibid. c. 69. scribat: Eo ipso, quo firmissime creditur, Deum justum et bonum impossibilia non potuisse præcipere; hinc admonemur, et in facilibus quid agamus, et in difficilibus quid petamus: Denique quod sacri Oratores hortentur, et fideles soleant orare uberius Dei auxilium in difficilioribus; hæc, inquam, non probant, quod gratia illa ad possibilia et facilia data non sit efficax, uberius autem auxilium, quod ad difficiliora petitur, sit de se efficax, et quod sufficiens omnis gratia in facilibus plerumque sortitur effectum, in difficilioribus autem tantum sit remote sufficiens; quæ omnia tamen opinio illa asserit.*

Sed dumtaxat ostendunt, nostram obligationem esse, ut cooperemur gratiæ præsentī, quam hic et nunc aut remote aut proxime sufficientem pro actu completo habemus, atque hinc vel effectum salutarem continuo præstemus, vel, si difficilior sit, uberius auxilium postulemus; in quo nihil nobis contrarium dicitur; cum illam divisionem gratiæ præmiserimus, et omnino etiam asseramus, gratiam proxime sufficientem ad unum actum posse esse insufficientem ad alium, et tunc petendam esse gratiam ampliorem, ut proxime possit superari illa vel impossibilitas, vel difficultas.

ARTICULUS II.

AN IN STATU PRÆSENTI DETUR GRATIA PURE SUFFICIENS?

339. *Nota, Lutherum et Calvinum in statu naturæ lapsæ solam agnovisse gratiam efficacem ac necessitantem, liquet ex num. 201. Eodem errore rigidiores eorum asseclas involvi ostendunt tum sparsa in hunc sensum a variis dogmata, tum Synodus Dordracena. A simili errore non discessit Jansenius, quantumvis duplici illo tum potentiæ, tum gratiæ genere Catholicis fucum facere laboraverit. In ejus enim systemate utraque gratia est efficax, et neutri resistitur.*

Nam si gratia magna est, et superat concupiscentiam, nunquam illi resistitur; quia effectum invincibilem infert: si autem est parva, neque illi etiam resistitur; tum quia infallibiliter obtinet omnem illum effectum, licet imperfectum, ad quem in illis circumstantiis concupiscentiæ superioris vires habet: tum quia, etsi in hoc casu impediatur a concupiscentia, ne majorem et perfectum effectum obtineat, tamen hoc impedimentum ab hominis arbitrio non pendet, sed a defectu virium in parva gratia, ut Jansen. L. 3. de Gr. Chr. c. 13. docet; ideoque nec ab arbitrio pendet illa resistentia, ac consequenter nec ab homine illi gratiæ resistitur: resistere enim in moralibus nihil aliud est, ac frustrare causam eo effectum, quem in his circumstantiis habere potest.

Porro ab eodem negari omnem in hoc statu gratiam, quæ sit pure simul ac vere sufficiens, patet ex L. 4. de Gr. Chr. c. 10 ubi, *Hinc claret, inquit, cur Augustinus omnem omnino gratiam pure sufficientem auferat. Ratio perspicua est, quia cum ei nulla sit gratia operandi præter istam suavitatem Dei, nisi ista tanta fuerit, ut ei delectationes rerum creaturarum cesserint, vel peccabitur, vel alternante delectationum fluctu in medio remanebitur. Sin*

autem ista superaverit, jam sine dubio bene voluntas operabitur; quod enim amplius nos delectat, secundum id operemur, necesse est. Sed utrumlibet fiat, non erit sufficiens gratia, sed vel efficax vel ita inefficax, ex qua operatio nequidem sequi possit, nisi ejus inefficacia per aliam suppleatur. Hunc Magistri sensum sequuntur plerique Discipuli, maxime Quesnellus.

340. *Dico. In statu naturæ lapsæ datur auxilium vere et pure tamen sufficiens, seu quod perfectam quidem, completam et relativam potentiam bene agendi tribuat, careat tamen effectu, Est de fide.*

Prob. AUCTORITATE. I. SCRIPTURÆ. Textus alii aperte de ejusmodi gratia loquuntur. Act. 7. v. 51. Dura cervice et incircumcisis cordibus et auribus, vos semper Spiritui sancto resistitis. Item 1. ad Thess. 5. v. 19. Nolite Spiritum extinguere. Et 2. ad Cor. 6. v. 1. Exhortamur, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis. Denique Matth. 11. v. 21. Vae tibi Corozain, vae tibi Bethsaida: quia si in Tyro et Sydone factæ essent virtutes, quæ factæ sunt in vobis, olim in cilicio et cinere penitentiam egissent.

Alii sub allegoria idem enuntiant. Proverb. 1. v. 24. *Vocavi, et renuistis: extendi manum meam, et non fuit qui aspiceret: despectistis omne consilium meum, et increpationes meas neglexistis. Ego quoque in interitu vestro ridebo. Isa. 63. v. 2. Expandi manus meas tota die ad populum incredulum. Et c. 5. v. 3. Nunc ergo habitatores Jerusalem, et viri Juda, judicate inter me et vineam meam. Quid est, quod debui ultra facere vineæ mee, et non feci ei? an quod expectavi, ut faceret uvas, et fecit labruscas. Matth. 23. v. 37. Jerusalem... quoties volui congregare filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas, et noluisti? Jam vero, tum ipse sensus et constans Patrum et Conciliorum interpretatio, tum manifesta ratio docet, sermonem hic esse de auxiliis internis ac sufficientiam ad agendum præbentibus, quin tamen ea conjuncta fuerint cum actu; unde gratias vere et pure sufficientes assertas liquet.*

II. CONCILIORUM. ARAUS. II. Can. 25. *Hoc, inquit, secundum fidem Catholicam credimus, quod, accepta per Baptismum gratia, omnes baptizati, Christo auxiliante et cooperante, quæ ad salutem animæ pertinent, possint, si laborare fideliter voluerint, adimplere. LATERAN. in cap. Firmiter, de SS. Trinitate: Si post susceptionem Baptismi quispiam relapsus fuerit in peccatum, per veram penitentiam potest semper reparari. TRID. Sess. 6. c. 15. docet, omnes, qui lethalia peccata committunt, a regno Dei excludi, mox subjungens: A quibus cum divinæ gratiæ adjumento abstinere possunt. Ex quibus sic arguitur: Gratia vere sufficiens est, cum qua quis potest implere pertinentia ad salutem, post peccatum reparari per penitentiam, ante peccatum ab eo abstinere: sed hæc datur omnibus, quin tamen semper sequatur impletio, reparatio aut abstinencia tanquam effectus; ergo.*

III. PONTIFICUM. PIUS V. damnavit in Baio prop. 54. : *Definitiva hæc sententia: Deum homini nihil præcepisse impossibile, falso tribuitur Augustino, cum Pelagii sit. INNOCENTIUS X. hanc Jansenii 2. : Interiori gratiæ in statu naturæ lapsæ nunquam resistitur. CLEMENS XI. præter propp. 3. 4. et 5. cum Baiana consentientes, præter 10. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. idem, quod Janseniana, enuntiantes; in Quesnello damnavit etiam hanc prop. 9. Gratia Christi est gratia suprema, sine qua confiteri Christum nunquam*